

THIẾT KẾ GIỜ CAN THIỆP CÁ NHÂN CHO TRẺ RỐI LOẠN PHỔ TỰ KỶ

Tiến sĩ: Đỗ Thị Thảo

Phó Viện trưởng Viện PTCN Giáo dục đặc biệt

Phó trưởng khoa- Khoa giáo dục đặc biệt-

Trường ĐHSP Hà Nội

Xây dựng mục tiêu và thiết kế hoạt động dạy cá nhân cho trẻ rối loạn phổ tự kỷ

Tiến sĩ: ĐỖ Thị Thảo

Phó Viện trưởng Viện PTCN Giáo dục đặc biệt

Phó trưởng khoa- Khoa giáo dục đặc biệt-

Trường ĐHSP Hà Nội

VÌ SAO trẻ tự kỉ gặp khó khăn

một khía
cạnh khác
căn bản
của tự kỷ

khiếm khuyết động lực
xã hội

ít khi lắng nghe và chú
ý đến người khác

ít khi tương tác với
người khác.

khiếm khuyết về bắt chước
và cùng chú ý

Trẻ càng ngày càng thụt lùi vì thiếu
các kỹ năng tương tác cần thiết cho
việc tiếp xúc và học môi trường xã
hội so với trẻ bình thường.

Sự cần thiết phải có giờ cá nhân

- (1) Dạy học đáp ứng nhu cầu riêng biệt của trẻ
- (2) Giúp trẻ tăng cường chú ý, giáo viên kịp thời sửa lỗi cho trẻ
- (3) Dùng các củng cố phù hợp với mục đích và đáp ứng của trẻ,
- (4) Cho trẻ cơ hội chọn lựa,
- (5) Xen kẽ những kỹ năng đã đạt với những kỹ năng mới nhắm đạt,
- (6) Củng cố những cố gắng biểu hiện hành vi mong muốn ở bất cứ mức nào mà trẻ thể hiện được lúc đó,
- (5) Kích thích động lực của trẻ qua các sinh hoạt.

Xây dựng mục tiêu
bài dạy

1. Xác định mục tiêu bài học

Mục tiêu học tập là điều mà trẻ có thể làm được khi kết thúc bài học.

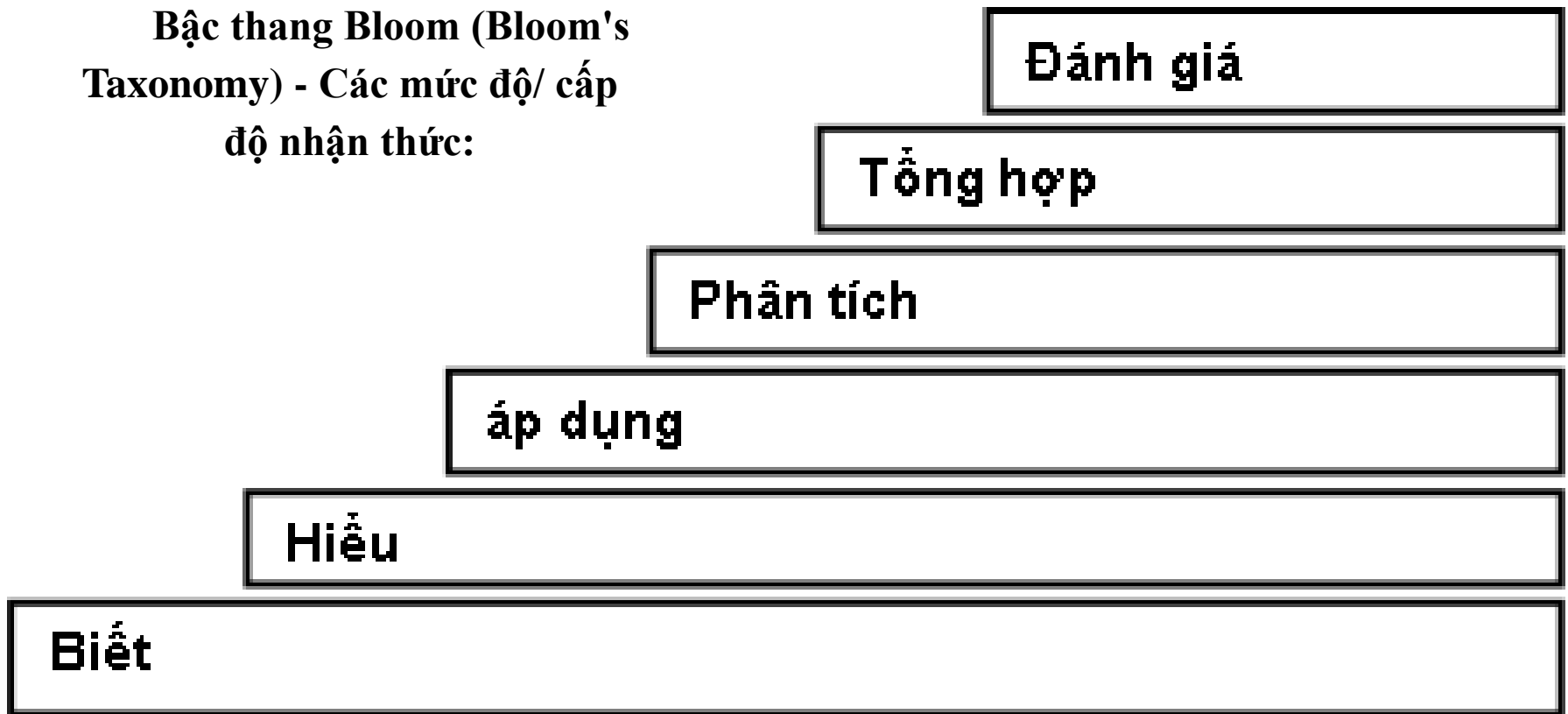
Mục tiêu học tập cần *rõ ràng, cụ thể, có thể đánh giá được, khó* nhưng vẫn ***có thể đạt được*** và phù hợp đối với mọi học sinh.

Khi thiết kế mục tiêu cần lưu ý:

- Trẻ đã có vốn kiến thức, kĩ năng gì liên quan đến bài học?
- Cần những phương tiện hỗ trợ và kĩ năng đặc thù gì để giúp trẻ lĩnh hội nội dung học?
- Trẻ thích học theo kiểu nào, dạng hoạt động nào? Thích được ngồi gần ai? Muốn được động viên dưới hình thức nào ?

1. Xác định mục tiêu bài học

Bậc thang Bloom (Bloom's Taxonomy) - Các mức độ/ cấp độ nhận thức:

1. Xác định mục tiêu bài học

- Ví dụ, mục tiêu bài dạy "Quả cam" theo các mức độ nhận thức dành cho trẻ khuyết tật.

Mức độ	Mục tiêu
Biết	Gọi tên quả cam
Hiểu	Mô tả đặc điểm bên ngoài (màu sắc, hình dạng, nhãn hay xù xì) và bên trong (mùi vị) của quả cam
Áp dụng	Thực hành bóc, gọt vỏ và pha nước cam.
Phân tích	Phân tích cấu tạo của quả cam (gồm các bộ phận nào)
Tổng hợp	Tạo ra một món đồ uống mới có sự kết hợp với nước cam (ví dụ: pha nước cam lẫn sữa, sinh tố cam + ổi...)
Đánh giá	Đưa ra những nhận định về tác dụng của quả cam

Xây dựng mục tiêu hành vi

Khái niệm mục tiêu hành vi

(còn gọi là mục tiêu hành động):

Là một hình thức thể hiện mục tiêu học tập.

Trong mục tiêu hành vi, các mục tiêu học tập được đưa ra dưới dạng các **HV quan sát được**, giúp GV hình dung được tất cả những điều mình cần đạt – trẻ cần học, cách thức tiến hành, kết quả mong muốn và tiêu chí đánh giá kết quả bài học cho đối tượng cụ thể.

Điều này giúp GV thực tế hơn trong giảng dạy, đồng thời biết cách áp dụng một cách thiết thực và sáng tạo mục đích dạy học chung vào điều kiện cụ thể của lớp mình, địa phương mình.

XÂY DỰNG MỤC TIÊU BÀI HỌC

Ví dụ: Cách xây dựng mục tiêu bài học trong lớp hòa nhập

- Đề tài: Khám phá tìm hiểu một số loài hoa
- Lớp: Lớp lá (5 – 6 tuổi)

Mục tiêu chung:

Qua quan sát mẫu vật (tranh ảnh, mô hình thật) giáo viên hướng dẫn, giải đáp thắc mắc, học sinh lớp Lá có khả năng: Nhận biết được tên gọi một số loại hoa quen thuộc (hoa cúc, hoa hồng, hoa ly), màu sắc, đặc điểm bên ngoài (lá, cành, cánh hoa), lợi ích của các loại hoa dùng để làm gì (để trang trí, làm quà tặng, làm nước hoa...)

•Mục tiêu riêng

Sau khi được quan sát mẫu vật, trao đổi nhóm và được giáo viên giải thích, hướng dẫn em T có khả năng gọi tên, nhận biết màu sắc của 3 loại hoa (Hoa hồng, hoa cúc, hoa ly), 1 lợi ích của hoa (để trang trí...).

XÂY DỰNG MỤC TIÊU BÀI HỌC

CÁC YẾU TỐ CỦA MỤC TIÊU HÀNH VI

Một mục tiêu bài học được xác định theo kiểu mục tiêu hành vi khi bao gồm đủ 4 yếu tố sau:

1

Đối tượng học sinh thực hiện
mục tiêu hành vi

2

Điều kiện để trẻ đạt được mục tiêu

3

Những hành vi trẻ cần thực hiện có thể
“quan sát được”, “đo” được.

4

Tiêu chí đánh giá việc thực hiện hành vi của trẻ

XÂY DỰNG MỤC TIÊU BÀI HỌC

CÁC YẾU TỐ CỦA MỤC TIÊU HÀNH VI

Ví dụ:

Môn: Làm quen với Toán
Bé An
Thêm bớt trong phạm vi 3

Mục tiêu hành vi: Được xem làm mẫu, trả lời câu hỏi và được giáo viên hướng dẫn bằng các phương tiện hỗ trợ như: que tính, tranh ảnh và các đồ vật yêu thích, được tham gia chơi trò chơi, bé An biết thực hiện thêm bớt trong phạm vi 3. Làm đúng 2/3 số bài tập cô giao

Các yếu tố	Mục tiêu riêng
1. Đối tượng trẻ thực hiện MTHV	
2. Điều kiện để đạt được MTHV	
3. Các hành vi có thể quan sát được	
4. Tiêu chí đánh giá	

CÁC YẾU TỐ CỦA MỤC TIÊU HÀNH VI

Các yếu tố	Mục tiêu riêng
1. Đối tượng trẻ thực hiện MTHV	Bé An
2. Điều kiện để đạt được MTHV	Được xem làm mẫu, trả lời câu hỏi, được hướng dẫn bằng các phương tiện hỗ trợ, tham gia chơi trò chơi.
3. Các hành vi có thể quan sát được	<ul style="list-style-type: none">- Thực hiện phép tính trong phạm vi 3- Làm 2 bài tập cô giao trong phạm vi 3
4. Tiêu chí đánh giá	<ul style="list-style-type: none">- Làm đúng các phép tính với sự hỗ trợ của hình ảnh và hướng dẫn của cô- Làm đúng 2 bài tập thêm bớt trong phạm vi 3 cô giao

Đặc điểm của mục tiêu hành vi:

Tính cụ thể
(mô tả được
kiến thức,
kỹ năng)

Lượng hóa
được (điều
trẻ đạt được
được thể
hiện bằng
hành động,
quan sát
được, nhận
xét được)

Thực tế (trẻ
có thể đạt
được ngay
trong giờ
học)

Tính phát
triển (thể
hiện được
tầng bậc
yêu cầu cao
thấp phù
hợp với
từng đối
tượng trẻ)

Đặc điểm của mục tiêu hành vi:

Điều này được thể hiện ở các điểm sau đây:

Đối tượng thực hiện là chính. Bài học không phải dành cho đối tượng trẻ chung chung, bài học được đưa ra cho đối tượng cụ thể.

Điều kiện để thực hiện mục tiêu hành vi thực tế là những phương pháp, phương tiện .. mà GV cần/sẽ tổ chức để trẻ tham gia khám phá, lĩnh hội kiến thức và rèn luyện kỹ năng.

Hành vi kiểm soát được (lượng hóa được) thực chất là yêu cầu, mong muốn của bài học. Những mong muốn này có thể thấy được qua các giác quan: nghe, nhìn...

Tiêu chí đánh giá cho biết hành vi của trẻ biểu hiện qua các hoạt động cụ thể với yêu cầu cụ thể về số lượng, thời gian, độ chính xác...

Thực hành xây
dựng 1 mục tiêu
bài dạy

Hãy xây dựng
mục tiêu bài học
cụ thể cho 1 trẻ

- 1) Mô tả mức độ chức năng hiện tại của trẻ
- 2) Chọn tên bài dạy
- 3) Xây dựng mục tiêu

Thời gian: 15 phút

Tên bài dạy:
Nhận biết
quả bóng

MỤC TIÊU:

Sau khi được hướng dẫn, làm mẫu, tổ chức trò chơi, với sự giúp đỡ của người hướng dẫn, Thanh có thể nhận biết quả bóng như chỉ, đưa, gọi tên thông qua các hoạt động thả, nhặt, chuyền, đá, đặt được 5 quả bóng đúng yêu cầu của giáo viên.

Tên bài dạy:

MỘT SỐ LOẠI HOA (Hoa cúc, hoa hồng)

Mục tiêu:

Sau khi nghe cô giới thiệu, hướng dẫn, làm mẫu, đi chợ hoa, tổ chức trò chơi, trẻ có thể phân biệt các loại hoa, nói được tên, màu sắc, đếm được số lượng 5 bông hoa, ghép các mảnh ghép thành một bông hoa hoàn chỉnh qua các hoạt động nhìn, lấy, phân loại, cắm hoa và ghép hoa theo yêu cầu của cô.

- **Tên bài dạy: Nhận biết số 2**

- **MỤC TIÊU:**

- *Sau khi được hướng dẫn, làm mẫu, tổ chức trò chơi, với sự giúp đỡ của người hướng dẫn, Sang có thể nhận biết chính xác số 2 thông qua thẻ số 2, đóng dấu số 2; tìm số 2 qua: ngôi nhà, điều khiển ti vi, tờ lịch, điện thoại; tô màu, dán, ghép số đúng yêu cầu của giáo viên*

Ví dụ cách xây dựng mục tiêu

KẾ HOẠCH BÀI DẠY

Tên bài dạy: Nhận biết số 3

Thời gian: 30 phút

Giáo viên:

Trẻ: Huy

I. Mục tiêu

Sau khi được quan sát mô hình, thẻ số, được làm mẫu, Huy có thể nhận biết được số 3 thông qua các hoạt động: Đọc thẻ số, giơ thẻ số, khoanh số 3, nặn số 3, trò chơi hái 3 quả cam, tìm nhà số 3, lấy đúng được số 3 theo yêu cầu của cô

Ví dụ

Tên bài dạy: nhận biết và gọi tên số 5

Mục tiêu: sau khi được hướng dẫn làm mẫu, tổ chức trò chơi, cấu trúc hoạt động, với sự hướng dẫn của cô, Đăng nhận biết gọi tên số 5 qua thẻ số, đóng dấu số 5, tạo số 5 qua trò chơi đất nặn, tô màu, tìm số 5 trên tờ lịch, điện thoại, điều khiển ti vi, mô hình số 5, ... và ghép tương ứng số 5 .

Hãy nhận xét về cách xây dựng mục tiêu cho bài học này?

Tên bài dạy: Lựa chọn quần áo mùa hè theo giới tính

Thời gian dạy: 25- 30 phút

Ngày soạn:

Ngày dạy:

Người soạn và dạy:

I. Mục tiêu

- Sau khi được xem video, hướng dẫn chọn lựa, chơi trò chơi về trang phục mùa hè cho búp bê bé trai, bé gái. Trẻ có thể chọn được trang phục mùa hè qua 5 trang phục khác nhau (mũ, kính, áo, quần sooc, váy) với các màu sắc: xanh, đỏ, trắng, hồng, vàng. Trả lời được tên màu sắc, tên trang phục. Trẻ chơi trò chơi lựa chọn đúng trang phục và mặc cho búp bê theo đúng giới tính. Trẻ ghép tương ứng trang phục phù hợp với búp bê qua tranh.

Khi lựa chọn bài học và xây dựng mục tiêu cần lưu ý

Những điều trẻ đã biết	Những điều trẻ cần biết	Những điều trẻ học được

Ví dụ: Thiết kế bài học “Số 3” cho trẻ thì bảng phân tích có thể là:

Những điều trẻ đã biết	Những điều trẻ cần biết	Những điều trẻ học được
<ul style="list-style-type: none">- Nhận biết được số 2- Chỉ tay trên vật và đếm đến 2- Nhận biết nhóm có 2 đồ vật- Viết số 2	<ul style="list-style-type: none">- Nhận biết được số 3- Chỉ tay trên vật và đếm đến 3- Nhận biết nhóm có 3 đồ vật- Viết số 3	Cột “Những điều trẻ học được” sẽ được hoàn thành sau khi kết thúc bài học.

Những điều trẻ đã biết	Những điều trẻ cần biết	Những điều trẻ học được
<ul style="list-style-type: none"> - Nhận biết được số 2 - Chỉ tay trên vật và đếm đến 2 - Nhận biết nhóm có 2 đồ vật - Viết số 2 	<ul style="list-style-type: none"> - Nhận biết được số 3 - Chỉ tay trên vật và đếm đến 3 - Nhận biết nhóm có 3 đồ vật - Viết số 3 	<ul style="list-style-type: none"> - Gọi được tên số 3 - Chỉ tay trên vật và đếm được đến 3 - Đếm và khái quát được nhóm 3 đồ vật nhưng đôi khi còn sai. - Viết được số 3 nhưng chưa đúng kích cỡ, chữ viết to và chưa đều nét.

- **Ví dụ mục tiêu hành vi cho bài học “Số 3”:**

- Sau khi được quan sát mô hình, tranh ảnh, được làm mẫu; trẻ lớp Sóc nâu có thể: Gọi tên được số 3, chỉ tay và đếm lần lượt trên nhóm có 3 đối tượng, đếm và xác định được nhóm có 3 đối tượng, viết đúng số 3 trong 4/5 lần trong một giờ học 35 phút.

- Trong đó:

- - Điều kiện thực hiện mục tiêu: được quan sát mô hình, tranh ảnh, được làm mẫu.

- - Đối tượng thực hiện mục tiêu: trẻ lớp Sóc nâu

- - Hành vi có thể quan sát được: Gọi tên, chỉ tay và đếm lần lượt, đếm và xác định, viết.

- - Tiêu chí đánh giá kết quả đạt được hành vi: 4/5 lần thử.

Bên cạnh đó mục tiêu cần cụ thể, có thể đo đạc được, có thể đạt được, thực tế và có khoảng thời gian hạn định

Ví dụ về các tiêu chí cho mục tiêu bài học “Số 3”:

- Cụ thể: Mục tiêu được viết bằng các từ ngữ cụ thể, có thể quan sát thấy qua biểu hiện hành vi của trẻ như gọi tên, chỉ tay...
- Đo đạc được: hành vi có thể đo đạc được bằng cách đếm số lần trẻ thực hiện đúng yêu cầu (4/5 lần).
- Có thể đạt được vì dựa trên những yếu tố tiền đề đã phân tích ở bảng phân tích những điều trẻ đã biết ở trên.
- Thực tế vì dựa trên khả năng của trẻ
- Khoảng thời gian hạn định: Một giờ học 35 phút.

Thiết kế giờ dạy cá nhân

Chú ý thấp, dễ chán

Tương tác, chú ý chung hạn chế

Thiết kế hoạt động dạy học cho trẻ RLPTK cần chú ý đến những điểm nào ở trẻ

Ngôn ngữ, nhận thức hạn chế

Ít quan tâm đến bài học

Có rối loạn về
cảm giác

Có hành vi rập
khuôn

Thiết kế hoạt động dạy học
cho trẻ RLPTK cần chú ý đến
những điểm nào ở trẻ

Khó nhớ khi kiến
thức quá nhiều

Kiểu học đôi khi
khác biệt

Chọn nội
dung bài
học

Thiết lập mục
tiêu hợp lý

Khi xây
dựng tiết
dạy cần
chú ý

Chia nhỏ các
hoạt động
thành chuỗi
lô gíc

Tích hợp
các lĩnh
vực phát
triển

Kết hợp
hoạt động
tĩnh, động

Ví dụ về các giáo án xây dựng

Kế hoạch bài học

Môn: **Tự nhiên và Xã hội** lớp 3

Bài 23. **Rễ cây (tiết 1)**

1. Mục tiêu

1.1. Mục tiêu chung : Qua quan sát mẫu vật, trao đổi nhóm và được GV hướng dẫn tìm hiểu, giải đáp thắc mắc, HS lớp 3A có khả năng :

- Mô tả các đặc điểm chung của rễ cây.
- Phân loại được các rễ cây quen thuộc ở địa phương mình.

1.2. Mục tiêu riêng: Được quan sát mẫu vật, trao đổi nhóm và được GV giải thích, hướng dẫn bằng giao tiếp tổng hợp, em An có khả năng viết tên và chỉ đúng các loại rễ: rễ cọc, rễ chùm, rễ củ, rễ phụ.

2. Chuẩn bị

- Yêu cầu HS mang đi nhiều cây khác nhau (nhỏ cả rễ), trong đó ít nhất có : cây lúa/hành, cây đậu đen/cây bưởi con, cây cải củ/cà rốt và một đoạn dây trầu không/ rễ phụ cây đa.
- Chuẩn bị nhiều mảnh giấy nhỏ, băng dính.

3. Tiến trình

Tiến trình	Hoạt động của GV	Hoạt động của HS	HS An
Mở bài(toàn lớp; 5 phút)	<ul style="list-style-type: none">- Hỏi HS đã mang theo những cây gì ?- Cây gồm những bộ phận chính nào ? Đã học về những bộ phận nào? => Giới thiệu bài.	<p>Kể tên những cây mang theo.</p> <p>Trả lời câu hỏi của GV.</p>	<p>Đưa ra những cây mình mang theo.</p> <p>Chỉ đâu là rễ cây</p>
Hoạt động 1 (4 em/nhóm ; 7 phút)	<p>Chia nhóm, giao nhiệm vụ cho HS :</p> <ul style="list-style-type: none">- Viết tên cây vào mảnh giấy, dán vào cây đó.- Rễ của những cây mang theo có gì giống và khác nhau?	<p>Thực hiện nhiệm vụ được giao theo nhóm (8 nhóm).</p>	<p>Tham gia hoạt động nhóm.</p>
Hoạt động 2 (toàn lớp; 5 phút)	<ul style="list-style-type: none">- Nhận xét về kết quả hoạt động 1 và phản hồi.- Hỏi các nhóm : Em nào chưa tham gia ?- Hướng dẫn cách khuyến khích cùng tham gia.	<p>Nêu nhận xét.</p> <p>Trả lời.</p> <p>Theo dõi sự hướng dẫn.</p>	<p>Theo dõi nhận xét của GV.</p> <p>Trả lời bằng cử chỉ điệu bộ.</p> <p>Quan sát hướng dẫn.</p>
Hoạt động 3 (nhóm 4 0 phút)	<p>Nêu yêu cầu :</p> <ul style="list-style-type: none">- Viết tiếp loại rễ vào mảnh giấy ghi tên cây (ví dụ: cây lúa có rễ chùm).- Xếp các cây theo loại rễ khác nhau; Chia 4 cột của một tờ giấy theo 4 loại rễ rồi viết thêm tên các cây khác.- Vận dụng kĩ năng khuyến khích bạn cùng tham gia.	<p>Hoạt động nhóm.</p>	<p>Tham gia hoạt động nhóm với vai trò thư kí.</p>
Hoạt động 4 (toàn lớp; 5 phút)	<ul style="list-style-type: none">- Nhận xét kết quả hoạt động nhóm và sự vận dụng kĩ năng khuyến khích cùng tham gia.- yêu cầu một HS đọc phần "Bạn cần biết" (trang. 53 SGK)	<p>Nêu nhận xét.</p> <p>Nghe đọc phần "Bạn cần biết".</p>	<p>Theo dõi, nêu nhận xét.</p>